

کارگری شغلی با فضیلت

مجموعه آموزه های دین مبین اسلام کسب روزی حلال را بالاترین پایه فقه و احکام و حتی اخلاق می داند چنان که وقتی از پیامبر اکرم (ص) پرسیدند: عبادت چیست ؟ حضرت (ص) فرمودند: «عبادت ۷۰ جزء دارد!» عرضه داشتند این عبادات چیست؟ رسول خدا (ص) فرمودند: «۶۹ جزء آن کسب روزی حلال و یک هفتادم کل فروع دین اعم از نماز، روزه، خمس و زکات و جهاد است.»

نقل است شخصی مشغول عبادت بود و خرجی زندگی او را دیگران می پرداختند، وقتی پیامبر (ص) از این مسئله مطلع شدند، فرمودند: «او اصلا مسلمان نیست.» «مَنْ لَا مَعَاشَ لَهُ لَا مَعَادَ لَهُ» از این عباس نقل شده هنگامی که پیامبر (ص) مردی را نگاه می کردند و توجهشان جلب می شد، می فرمودند: آیا دارای حرفه است اگر می گفتند نه! می فرمودند: «از چشم من افتاد.» می گفتند چرا ای رسول خدا؟ حضرت (ص) می فرمودند: «هرگاه مؤمنی حرفه نداشته باشد به وسیله دینش امرار معاش می کند.»

در آموزه های دینی به کار و کارگر ارزش بسیار والایی داده می شود، به گونه ای که کار کردن از بزرگ ترین عبادت ها و وسیله تقرب به خداوند به شمار می رود، حتی در تعبیر دینی کارگر، شهید زنده و کارگری شغل انبیاست و از راه کسب وکار می توان به بهشت برین رسید. از این رو، اگر کسی برای کسب روزی حلال از خانه خارج شد و در مسیر یا محیط کار بر اثر سانحه و اتفاق از دنیا رفت همچون مجاهد فی سبیل... می ماند، آموزه های دینی و سیره پیامبر (ص) و اهل بیت (ع) برای کسی که در پی روزی حلال است جایگاه و شانی رفیع قائل است تا جایی که رسول خدا (ص) خم شده و دست های کارگر را می بوسند!

انس بن مالک روایت کرده است هنگامی که رسول خدا (ص) از جنگ تبوک بازگشتند سعد انصاری به استقبال ایشان رفت، پیامبر (ص) یا او مصافحه کردند و دستانش را خشن یافتند. حضرت (ص) فرمودند: «چه آسیبی به دستانت رسیده است»، سعد عرض کرد: «ای رسول خدا! من با طناب و بیل برای تأمین مخارج عیالم کار می کنم، پیامبر (ص) دست سعد را بوسیدند و فرمودند: «این دستی است که آتش دوزخ به او نخواهد رسید.»

پیامبر گرامی اسلام (ص) قبل از بعثت در برهه ای از زمان برای تأمین معاش خود در قبال چند قیراط دینار برای مردم مکه چوپانی کردند و مدتی هم برای حضرت خدیجه (ص) به بازرگانی مشغول بودند، حضرت امیر (ع) نیز بعد از آنکه از مکه به مدینه مهاجرت کردند برای امرار معاش در نخلستان های مردم مدینه با شتر خود سقایی می کردند. این ها همه اهمیت کار و تلاش را در سیره ائمه هدی که هدایت عالم در دست آن هاست، ثابت می کند.

همچنین، نقل است امام باقر (ع) در باغ های مدینه مشغول به کشاورزی بودند، از ایشان پرسیدند: چرا شما درگیر معاش هستید، حضرت باقرالعلوم (ع) پاسخ دادند: «این دنیا گرایی نیست.» خدای عالم فرموده زندگی خود را بر اساس تلاش و کسب روزی حلال پیش ببرید یا آنکه امیرالمؤمنین (ع) در کشاورزی سرآمد بودند و در نزدیک به ۲۵ سال خانه نشینی، اقدام به توسازی کشاورزی حجاز کردند و آن را به سرحد اعلی رساندند یا همه تخریب ها و دشمنی ها هنوز هم آثار کار و تلاش امام علی (ع) در حجاز باقی است و نشان می دهد آن شان الوهی، حضرت (ع) را از مسئولیت پذیری در امر معاش باز نداشته است.

روایات متعدد از پیامبر (ص) و ائمه (ع) بر ادای حق و حقوق کارگر و مزد زحمات او تصریح و تأکید دارند چنان که پیامبر (ص) در واپسین لحظات حیات خود به امیرالمؤمنین علی (ع) فرمودند: «خدا لعنت کند کسی را که کارگر بگیرد و مزد او را ندهد.» امام علی (ع) نیز به ابصبع بن نباته فرمودند: «خدا لعنت کند کسی را که کارگر بگیرد و مزد او را ندهد.» حضرت رسول (ص) درباره ادای حق کارگر می فرمایند: «تا عرق او خشک نشده مزدش را بپردازید.» امام رضا (ع) هم در این باره بسیار مراقبت داشتند و به تعبیر امروزی از قبل با کارگر درباره حق و حقوقش طی و شفاف سازی می کردند. از ایشان است که فرمودند: «من بارها نپی کرده ام، از اینکه کسی را پیش از آنکه اجرتش را تعیین کنند به کار گیرند و بدان، هر کارگری بدون اینکه قبل از مزد او را تعیین کرده باشی، کاری برای تو انجام می دهد اگر سه برابر آنچه مزدش است، به او بپردازی باز گمان می کند که او اجرت او کاسته ای و اگر پیش از انجام دادن کار، مزدش را معین کنی، و پس از آن پرداخت کنی، تو را به سبب وفای به عهد می ستایند و اگر اندکی زیادتز از مزدش به او بدهی، او را بخششی از تو می داند.»

نقل است زمانی که مقرر شد فضا به عنوان خادم حضرت زهرا (ص) به بیت ایشان بیاید، پیامبر (ص) به قدری به دخترشان سفارش کردند که ایشان بیان کردند: «در عجبم که قرار است من کنیز خانه باشم یا فاضه؟ ... اهل بیت (ع) این مسیر را مشخص کرده اند تا جایگاه و نقش کار و کارگری و برکات رعایت حقوق کارگر در جامعه اسلامی مشخص شود.

بردار و بخوان

«فصل فیروزه» کتابی خواندنی درباره

حضرت معصومه (س)

تاکنون کتاب های زیادی درباره شخصیت و زندگی حضرت فاطمه معصومه (س) منتشر شده است. کتاب هایی که هر کدام به جنبه ای از زندگی ایشان پرداخته اند. یکی از این کتاب ها، «فصل فیروزه» است، کتابی که داستانی عاشقانه را با محوریت حضرت معصومه (س) روایت می کند.

محبوبه زارع، نویسنده این کتاب است که کارهای تاریخی و دینی دیگری هم نوشته و پژوهشی گسترده در این باره داشته است. او عاقلانه به مسئله عشق پرداخته است و سعی کرده است ابعاد آن را در دل داستان به خوبی واکاوی کند. ذهن و زبان متن یک دست و نسبتا پخته است. نویسنده توصیفات خوبی از رفتار و سلوک مسلمانان در قرن سوم هجری به مخاطب نشان می دهد و در خلق اتمسفر و فضایی یک دست تلاش فراوان کرده است.

سیندخت شخصیت اصلی این کتاب است که دختری زرتشتی اهل یزد است. پدری تاجر دارد که با او و کاروان تجاری اش به نقاط مختلف خلافت عباسی در سیرو سفر هستند. ثمره این سیرو سفر، آشنایی او با کبارش است. پسر زرتشتی اهل نیشابور که فیروزه تراشی است ماهر، سیندخت که درگیر عشقی آتشین شده است با رفتن ناگهانی کبارش رنگی دیگر می گیرد. ماجرای او وقتی پیچیده تر می شود که کاروان تجاری پدرش در میانه صحرای مرکزی ایران، دستخوش حمله راهزنان شده و پدرش کشته می شود. همراهی او با کاروانی که سمت مرو در حرکت است، عمقی دیگر پیدا می کند.

روایت این کتاب به طوری است که دست مخاطب را می گیرد و از کویری گرم و سوزان، او را به ساه و قم و نیشابور می برد. مخاطب بدون آنکه خسته شود با مسافران این کتاب همراه می شود و پایبند عشق و عاشقی و ماجرای امام و سفر خواهر ایشان به مرو می شود. یکی دیگر از ویژگی های این کتاب حجم کم آن است و این باعث می شود که مخاطب مشتاقان آن را به پایان برساند.

در فصل فیروزه، عشق امام به پیروانش مصداقی عینی پیدا می کند. مصداقی که سعی می کند خودش را شعار زده نکند بلکه به پیروانش اختیاری می دهد تا خودشان تصمیم بگیرند از کدام مسیر بروند. خواندن این کتاب علاوه بر اینکه تصویری از زندگی حضرت معصومه (س) به مخاطب ارائه می کند، او را با یک داستان عاشقانه مشتاق خواندن می کند. همین باعث استقبال از این کتاب شده است. نشر کتابستان این کتاب را منتشر کرده است.

حجت الاسلام والمسلمین آبراهیم بهاری
کارشناس و خطیب ماهی

ایران امام رضا (ع)

زنان یاور قابل اتکای گسترش اسلام در طول تاریخ شیعه بوده اند

ایستاده در کنار نبی (ص)

گزارش

حمیده ذاکری زنان در عصر ائمه معصوم (ع) و پس از آن در تاریخ ۱۴۰۰ساله تشیع گاه مثل خورشیدی درخشان بوده اند و گاه مانند ستاره هایی کوچک و پراکنده، گاه رشته نوری بوده اند ادامه دار و گاه متوری که در دل شب تاریکی را برای لحظاتی می شکافته اند اما همگی یک نقطه مشترک داشته اند. همگی پسان نورهای روشنی پخش و آگاهی دهنده ای بوده اند که برای مقطعی مسیر تاریخ تشیع را روشن کرده اند و به عنوان نیمی از جامعه و وظیفه خود را در برابر امت و پروردگار انجام داده اند و در این کهکشان روشن، نقاطی را به نام خود زده اند. آن چنان که شهید مطهری در این باره می گوید: «اگر به تاریخ اسلام نگاه کنید می بینید که تاریخ اسلام یک تاریخ منوّر- مؤنث است ولی مرد در مدار خودش و زن در مدار خودش، پیغمبر (ص) باران منکری دارد و باران مؤنثی؛ هم راوی زن دارد و هم راوی مرد.» به بهانه سالروز وفات (به روایتی) یکی از این نام های درخشان، حضرت خدیجه (ص)، مروری بر این قدم های نورانی و تأثیرشان در ادامه حیات اسلام خواهیم داشت.

حضرت خدیجه در کنار امام علی (ع) نخستین مسلمان بود. نخستین زنی که در دوران تاریک جاهلیت به محمد رسول خدا (ص) ایمان آورد و نه تنها به او اقتدا کرد و در کنارش به نماز ایستاد که با نام و مال و آبرو از نهال کوچک اسلام مراقبت کرد. در منابع آمده است که حضرت خدیجه (ص) بهترین و صادق ترین وزیر، مشاور و مایه آرامش پیامبر (ص) بود. برای درک بهتر اقدامات و نقش آفرینی این بانوی بزرگوار بهترین سند، سخنان رسول خدا (ص) در وصف ایشان است. «خداوند هیچ گاه برایم همسری بهتر از او جایگزین نکرد، او مرا تصدیق نمود هنگامی که هیچ کس مرا تصدیق نکرد، یاری ام کرد در زمانی که هیچ کس مرا یاری نکرد، از اموالش در اختیارم قرار داد، زمانی که همه، اموالش را از من دریغ کردند.» (الاستیعاب، ج ۴، ص ۱۸۲۴) این حضور پررنگ زنانه در زمان فقدان یاران و یاوران در تاریخ شیعه و پس از آن با دفاع حضرت فاطمه زهرا (ص) از مقام ولایت و پشتیبانی و معیت حضرت زینب (ص) از مقام امامت تکرار شد.

میراث داران کلام اهل بیت (ع)

بخشی از میراث شیعه در قالب روایات و احادیث ائمه هستند. این احادیث در کنار قرآن کریم منبع احکام الهی و آموزه های دین هستند. جمع آوری و تدوین این میراث از زمان پیامبر (ص) آغاز شد و بسیاری از صحابه در کار حفظ و گردآوری حدیث بودند. عملی گران قدر که پس از ایشان با وجود حضور ائمه از سوی شیعیان ادامه پیدا کرد و با توجه به تلاش محدثان، احادیث اهل بیت (ع) حفظ شده و انتشار پیدا کرد. امروز به دست ما رسیده است. با نگاهی به تاریخ تدوین حدیث شیعه درمی یابیم که زنان بخشی از این تلاش قابل تقدیر برای حفظ آموزه های الهی اهل بیت بوده اند. حضرت زهرا (ص) و همچنین حضرت زینب (ص) بانوان محدثی هستند که در پیشبرد این حرکت عظیم نقش داشته اند. مسیری که در ادامه با وجود افرادی چون ام سلمه و دختران ائمه ادامه یافته و پرچمش به دست حضرت معصومه (ص) رسید. زنان مسلمان در رعایت امانت در نقل روایت، ممتاز بوده اند و از مواضع اتهام در نقل حدیث به دور مانده اند.

زنان اندیشمندی که معلم و خطیب بودند

آموزش، دیگر بخشی است که زنان با حضور در آن توانستند در گسترش آموزه های اسلام نقش آفرینی کنند. در صدر اسلام زنان اندکی خواندن و نوشتن می دانستند، اما در این میان زنانی بودند که در حوزه نویسندگی نام آور بودند و مشغول به آموزش زنان شدند. یکی از حوزه هایی که زنان نویسنده و اندیشمند در کنار آموزش به آن ورود کردند، جمع آوری و کتابت قرآن بود. حضرت فاطمه (ص)، شاگردانی چون فضه، اسماء و رقیه داشت، به جز حضور در عرصه معارف قرآن و تلاوت قرآن، زنان در تاریخ اسلام به عنوان سخنران و مبلغ و خطیب نقش آفرینی کرده اند. خطابه های ماندگار این بانوان مانند حضرت زهرا (ص) و حضرت زینب (ص) در تنگناهای تاریخی نقش روشنگر داشت. یک روشنگری که به حفظ معارف اسلامی و آموزه های دین کمک بسیاری کرد.